

ВАЖЛИВІСТЬ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР НА УРОКАХ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Рогоцька Уляна

студентка Львівського національного університету

імені Івана Франка

uliana.rohotska@gmail.com

Уроки в початковій школі, зокрема уроки української мови, за своїм характером, цілями та завданнями займають особливе місце в системі освіти. В їхній основі лежить грамотність і моральне виховання молодших школярів. Тому особливу увагу вчитель повинен приділяти саме підвищенню зацікавленості учнів до навчання. Сьогодні вчителі використовують різноманітні дидактичні методи навчання. Одним з таких методів є дидактична гра.

Ігри є надзвичайно важливими у житті людини, а потреба у них ніколи не зникне. Гра дає можливість дитині зростати як фізично, так і духовно, а, окрім цього, ще готує дитину до будь-яких ситуацій у різних сферах життя. Гра для дитини, особливо в молодшому шкільному віці, наділена ще й дослідницьким змістом, який дає змогу моделювати все те, що існує поза грою. Саме через гру дитина швидше ознайомлюється з правилами та нормами спілкування з оточенням – із світом природи, з людьми; швидше опановує навички і звички культурної поведінки [1, с. 6]. Важливим також є і психологічний аспект ігор: під час гри дитина є психологічно розкута, безтурботна та найкраще виражає своє індивідуальне «Я».

Видатні педагоги К. Д. Ушинський, А. С. Макаренко ще у XIX–XX століттях звертали увагу на те, які великі педагогічні можливості мають у собі ігри та на необхідність розробки методів керівництва ігровою діяльністю дітей молодшого шкільного віку.

Таким чином, важливу роль у навчально-виховному процесі відіграють саме дидактичні ігри, які роблять заняття цікавішими і завдяки яким учні відчувають більшу мотивацію. Гра вважається добровільною діяльністю, тому школярі не повинні відчувати жодного тиску, граючи в них.

Дехто вважає, що навчання та ігри – це дві різні речі, які не мають нічого спільного. Проте навчання через гру підтримує дитячу спонтанність, уяву, самостійність, а також дає їм можливість набувати знань, умінь і навичок у цікавішій формі.

Дидактичні ігри сприяють розвитку особистісних якостей, забезпечуючи засвоєння знань під впливом їх взаємодії, шляхом підвищення співпраці та активності вчителя та учнів у навчальному процесі. Завдяки використанню дидактичних ігор кожен педагог може досягти поставленої мети.

Основними критеріями дидактичних ігор є обговорення, вільне висловлювання з поданої теми, самостійне читання, навчання, створення можливостей для прояву ініціативи учнів, створення проблемної ситуації для кожного учня на уроці, а також творчий підхід до шляхів пошуку розв'язання цих проблем та формування в учнів ключових компетентностей. Дидактичні ігри – це діяльність, у якій взаємодіють між собою декілька осіб, тобто процес навчання відбувається у формі діалогу на основі діалогу або взаємодії вчителя та учнів.

Основною метою уроків, організованих за допомогою дидактичних ігор, є ознайомлення учнів з навколишнім середовищем, розвиток спостережливості учнів, уваги, пам'яті, мовлення та розумових здібностей. Ці ігри включають такі 4 фактори:

1. Завдання гри.
2. Ігрова діяльність.
3. Правила гри.
4. Завершення гри.

Кожна дидактична гра має конкретну мету. Ця мета спрямована на передачу знань та інформації учням. Кожна дидактична гра передбачає виконання школярами певного завдання. Для виконання цього завдання вони мають активізувати свої мисленнєві здібності, пригадати отримані раніше знання та поняття. Слід також зазначити, що кожна дидактична гра повинна викликати в учнів інтерес до конкретних знань, предметів і речей. Якщо завдання, поставлене перед учнями, є незрозумілим, то така гра втрачає свою цінність.

Перед початком кожної гри учням слід чітко пояснити правила гри, хід гри та результат. Коли учні чітко розуміють, що від них вимагають, мета гри досягнута.

Деякі дидактичні ігри, захоплюючи завдання у віршах, ігри-жарту, головоломки, загадки, в котрих задум, діяльність і дидактичне завдання матимуть єдину систему формуючої дії на учня, в якій запрограмована перетворююча діяльність і яка надає учням радість пізнання, вселяє оптимізм, віру в успіх, вимагає від них виявлення тямучості, винахідливості, творчості, чим залучає їх до активної участі в процесі власного навчання і виховання [6, с. 28]

У підборі дидактичних ігор варто дотримуватися певних правил навчання та виховання учнів:

1. Враховувати вікові особливості учнів, їхню підготовленість та рівень знань.

2. Кожна обрана гра має забезпечувати системність знань, умінь і навичок учнів, а також їх розвиток.

3. Вибір дидактичних ігор повинен ґрунтуватися на конкретних цілях і завданнях навчання.

4. Особлива увага має приділятися інтеграції гри з навчальним процесом, підвищенню ефективності навчально-виховного процесу, підвищенню активності, ініціативи та творчості учнів.

5. Особливе значення мають педагогічна підготовка, майстерність, методичний рівень педагога, його особистісне ставлення до гри та дослідження.

В основі дидактичних ігор лежить активізація та прискорення діяльності учнів. Вони відіграють важливу роль у виявленні та реалізації практичних рішень для реалізації та розвитку творчого потенціалу учня. Основними видами дидактичних ігор є:

1) Інтелектуальні ігри – ігри, спрямовані на розвиток розумових здібностей, у процесі яких учні вчаться самостійно або спільно вирішувати різні проблемні ситуації.

2) Рухливі ігри – це вид гри, спрямований на засвоєння теми шляхом залучення учнів до рухової активності під час уроку.

Сучасна дидактика, звертаючись до ігрових форм навчання на уроках, справедливо вбачає в них можливість ефективної взаємодії педагога та учнів, продуктивної форми їх спілкування з наявними елементами змагання, безпосередності, природного інтересу [5, с. 5]

Дидактичні ігри розвивають спостережливість, увагу, пам'ять, мислення, мову, сенсорну орієнтацію, кмітливість. Зміст і правила дидактичних ігор допомагають формуванню в учнів моральних уявлень і понять (про бережне ставлення до предметів як продуктів праці дорослих, про норми поведінки, стосунки з однолітками і дорослими тощо) [4, с. 13] Завдяки добросовісному виконанню правил в учнів розвиваються витримка, дисциплінованість, вони привчаються до чесності, справедливості, впливають на розвиток довільної поведінки, організованості.

Отже, як і всі інші види ігор, дидактичні ігри стимулюють загальний особистісний розвиток школярів. Використовуючи дидактичні ігри в навчальному процесі в початковій школі, можна досягти успіху у вихованні сучасних учнів відповідно до сучасних

вимог. Проте поєднання в дидактичних іграх навчального змісту з ігровим задумом і діями вимагає від вчителя майстерного педагогічного керівництва та якісної підготовки.

Список джерел

1. Андруховець Л. Ігрова педагогіка. *Завуч*. 2023. №1 (187). С. 6–16.
2. Буяк Р.Р. Навчаємо граючи. *Початкове навчання та виховання*. 2016. №25. С. 26–28.
3. Власенко А. Роль гри у навчанні і вихованні молодших школярів. *Початкова школа*. 2017. С. 40–45.
4. Гриценко С.В. Використання ігрової діяльності у навчальному процесі. *Початкове навчання та виховання*. 2016. № 34. С. 12–19.
5. Калінченко І. Значення дидактичних ігор для розвитку пізнавального інтересу. І. Калінченко. *Початкова освіта*. 2019. №17. С. 5.
6. Коновець С.П. Впровадження креативних освітніх технологій у практику початкової школи. *Початкова школа*. 2011. № 7. С. 29–30.